ՊԻՐԻՆՃԻ ՍԷՆԻ 1864.
Ն՝ 91.

ՎԱՐԱԳԱՅԸ ՀԱՎԱՏԻՍ

ՃԻՄՄԱ ԻՐԹԷՍԻ • ՅՈՒՆԻՍ 20.
Ն՝ 91

Ղազէթամզ հաֆթատա պիր տէֆա օլարագ, Ճիմմա իրթէսի կիւնլէրի նէշր օլունուր։
Անթը պլքը բէշնան 60 ղուրուշ տուր։
Պիր նիւսխէսի 3 ղուրուշ տուր։
Մուշթերիներէն հիչ պիր եէր իչին, հիչ պիր փարա բօսթա փարասը մանթըսպ օլունմազ։

—o—

Մուշթերի եազըլմայա խոթէք իտէն զամթար, եա Վէզիր խանընտա 17 նիւմէրօրու թապխանէմիզէ, վէ եախօտ Վարագճը խանընտա իւսթ գաթտա 1 նիւմէրօրու օտատա քէնտի ատամմընղա, արզուլէ-ինի պէյանէ հիմմէթ իյլէմէլի տիրլէր։

Ղազէթամզդա տախի իրսալ օլունան մէքթուպ-լարըն իւսթլէրի, եա քէնարիմիզէ վէ եատա միւէղ-զիմիզ պուրունան Գ. Միրիճան Յօղրամանճեանա խի-թապէն եազըլմալը սբր։

Իլանաթըն պիր սաթրը իկի տէֆա իչին, ղուրուշ 3
Իքինճի տէֆա իչին 2
Իւչիւնճիւ տէֆա իչին 1
Ուղուն պահալար իչին այրըճա բաղարլըգ օլունուր։

—o—

ՄԷՄՈՒՐԻՆ

ԻԶՄԻՐ. Տիգրան Աղա Գարագաշեան։
ԻԶՄԻՏ. Մ. Յակոբ Աղա Նազարէթեան։
ՊՐՈՒՍԱ. Թէոֆիլէ Աղա Գալիօնեան։
ԷՏԻՐՆԷ. Թորոս Աղա Յովհաննէսեան։
ԹՐԱՊԶՈՒՆ. Վարդան Աղա Խաչեան։
ԳԱՅՍԷՐԻՅԷ. Գէորգ Աղա Գալըճճեան։
ՀԱԼԷՊ. Յովհաննէս Աղա Քիւրքճեանօֆ։
ԱՏԱՆԱ. Հաճի Յակոբ Աղա Ուրֆալըեան։
ՄԱՆՉԷՍԹԷՐ. Խաչիկ Աղա Սինանեան
ԹԷՐՍՈՒՍ. Գրիգոր Աղա Մելքոնեան։
ԹՈԳԱՏ. Հաճի Աւետիս Աղա Արսլանեան։
ԵՕԶՂԱՏ. Գասպար Աղա Տէր Յովհաննէսեան։
ԱՄԱՍԻԱ. Բարսեղ Աղա Կիւմիւշեան։
ԱՓԻՅՕՆ ԳԱՐԱՀԻՍԱՐ. Հաճի Մկրտիչ աղա Թօքալեան։
ՄԱՐԱՇ. Հաճի Տէվլէթ աղա Զօրպաճիեան։
ԹԷՔԻՐՏԱՂ. Ընթերցասիրաց Թանգարան։
ՐՈՒՍՃՈՒԿ. Վէ ՇՈՒՄՆՈՒ. Յակոբ աղա Գազանճեան։
ԱՆԹԱՊ. Նիկողայոս աղա Նազարէթեան։
ԻՍԿԷՆՏԷՐԻՅԷ. Յովհաննէս աղա Քէչկէքեան։
ՍԱՄՍՕՆ. Յովհան աղա Գէյսունճեան։

Կէրէք Թաշըալարտա պուլունան, վէ կէրէք Իսթանպօլտա օլան միւշթէրիի աղալարը, պիր ան էվվէլ Վարագա պէտէլլէրինի իրսալէ հիմմէթ իթմէլէրի ըէճա օլունուր։

ՀԱՎԱՏԻԱԹԸ ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Ռիւլուսու հիմայունուն զիյնէթինի, Ռէրիտէյի Հավատիս բէք կիւզէլճէ նազը ու պէյան իյլէմիշ օլտուղունտան, այնէն տէրճ իտէրիզ։

«Եէվմի մէզքիւրտէ էվգաթը խամնէտէ տօնանմայի հիմայունատան, մէվագրի ասկէրի յէտէն թօրլար աթըլարագ, պիլ ճիւմլէ սիֆոնը շահանէ վէ տիւվէլի էճնէպիյէ կէմիլէրի արմալարընը տօնամմընը, վէ վագթը ղուհրտէ (էօյլէ) վիւքէլայի ֆէխամ հաղրաթըյլա սայիր պաղը մէմուրին վէ տաիյան, վէ տիւվէլի միթէխապէ սիֆէրասըյլա, միլէլի Խսէվկէ պամբիգլէրի, վէ բուէսայի միլլէթի Մուսէվկէյէ, Տօլմա պաղչէ սահիլ սէրայի հիմայունի ճանիպի ալիսինէ ազիմթէլ, շայան պույրուլան միւսատատէյի սէնիյէյի հազրէթի Շահինշահիյէ մէպնի, հուզուրու ադամէթ իւշուրը ճէնապը խիլաֆէթբէնահիյէթագըմ թագըմ միւսուլ շէրէֆի ճիհանպանիսինէ նայիլիյէթի իլէ, իթթիսալը ֆարթը մէպահաթ վէ մէֆխէրէթի, վէ քէմալը միւխալիսէթ վէ ուպուտիյէթէլէ տախի իֆայի ֆէրիզէյի շիւքրանիյէթ վէ մէհէմմէտէթ օլունտուգտան սօնրա, ճիմլէսի ճանիպի իլվ իլմէնագրալը հազրէթի շէհրիյարիտէն իլթիֆաթը պէհճէթայաթը շէհրիյարի իլէ, մազհարը սիւրուրու ֆիրավան օլմուշլար տըր։

«Եէվմի մէզկուր ախշամբսը, խարիճիյէ նազրը իպհէթլու տէվլէթլու Ալի բաշա հազրէթլէրինէ Պէպէքտէ վագը սահիլնանէյի ալիլէրինտէ, միւղար վէ միւմայիլէյհիմ հազրաթըյլա, սիֆէրա, սըրքեանթիպ, վէ պաշ թէրճիւմանլարը մէտուվ օլտուգլարը հալտէ, թալաֆը էշրէֆի հազրէթի Ռիհանտարիանէ պիր միքէլլէֆ զիյաֆէթ իթա, վէ էնայի թաամտէ սիւֆէրայի մէվհուտէ թարաֆլարընտան պիլ վէքեալէ թէշէքքիւրէն, վէ թէզայիտի էմր ու իգպալ, վէ շէվքէթի միւլիւքանէ տուասընը թէքէրրիւրէն թէպրիք վէ թէհնիյէթի եօլունտա, Ինկիլթէրրա սէֆիրի ճէնապէլէրինէ սէրտ իյլէտիկի մէգալէյի թաղիրիյէյէ ճէվապէն, Օսթը հազրէթի սատարէթբէնահի ճանիպի սամլէրինէն տախի, պիր նութգու ճէլիլի բէսմի իճրա պույրուլմուշ տուր։

«Կիճէսի տախի, զիքր օլունան սահիլնանէ իլէ պաղչէսի, բէնկեարէք գանատիլ իլէ սըրբաբա տօնատըլմըշ, վէ սու պէ սու (թարաֆ թարաֆ) էնվայի շիւքիւֆէ վէ էզհար (չիչէքլէր) բէսիմլէրի եարըլարագ, հէր թարաֆ բէք կիւզէլ զիյնէթատ իտիլմիշ օլտուղու, վէ պու տօնանմայի մուալլիյէ նիշանէյի իֆթիխար օլմագ, վէ մանէնատ մահը պարիգայի էնճում միյանինտէ ֆիրագը ալէմ սայէսալմագ իւզրէ, ՐԱՏԻՇԱՀԸՄ 20Դ ԵԱՀԸԱ՝, տուայի իճապէթ իգթիֆասը մուհարբէր օլան մահէլլի ալիյէ միհազիյի նիշանը իւլվիւշշանը Օսմանինին բէսմի միճէսսէմ վէ միֆխէմի ղայրէթ—շիքենի պէարի միւնիր (ըշգը այ) օլուր ֆանուսը ափիթապ մէնուս իլէ թասվիր գըլընարը հալտէ, սօարէյէ (կիճէ զիյաֆէթի) մէտուվ պուլունան զէվաթ, սաաթ պիր պուչուգ բատտէլէրինտէ բէյտեր բէյ պիլ վիւսուլ, մուզիգայի հիմայունիլէ, ասաքիրի նիզամիյէի շահանէ մուզիգալարը իճրայի ահէնք վէ սիւրուր իտէրէք, էլ հասըլ, հէր նէվի վէսայիլի շատի վէ սիւրուրը միւքէմմէլ վէ պի գուսուր օլուպ, էզ ճիմլէ պիր թարաֆտան միշար վէ միւմայիլէյհիմ խանէ վէ սահիլխանէլէրինէ բիշկահէլէրիյլէ, քեաֆֆէյի թէպպա վէ էհալինին գաբուլարը էնլէրինտէ, պաղը ճէվամի վէ մէսաճիտ մինարէլէրինտէ գանատիլ կիւնահիւն իգատ գըլընմըշ, վէ պիր եանտան տախի մէզքիւրսէրայի հիմայունվէ սահիլխանէ աչըգլարընտա պուլունան սալլարտան, վէ մէվագրի սայիրէյտէն ֆիշէնքլէր աթըլմըշ, վէ քեաֆֆէյի գըշլայի հիմայունլար տախի, ղայէթ միւնթազամ սուրէթտէ թէնվիր գըլընմըշ օլտուղու ճիհէթլէ, հագգա քի խըթթայի ղապրա ղըպլթա պախշայի ադտը սիւրէյյա օլմուշ, վէ բույի զէմին ասիմանէ տէօնմիւշտիւր։

Մէտուվինի միշար վէ միւմայիլէյհիմ, օլ կէճէ քէմալը շէվգ վէ ինպիսամ իլէ, էմնալի կէօրիւլմէտիք տէրէճէտէ էյլէնէրէք տիլսիրի նիամը մէպզուլէյի հազրէթի վէլիի նիյմէթ օլտուգլարը հալտէ, լէյլէյի մէզքիւրէյի միւտտէթի էօմրլէրինէ էն սէատէթլի բուզը բուշէնի հիւքմիւնտէ պիլտիքլէրինտէն, նէվմի մէսուտու մէզքիւրուն միւշահէտէյի էմնալը քէսիրէսի էտիյէյի մէֆրուղէսինի, մէնղումէյի տուայի էօմրու ադիյէթ վէ իգպալը հազրէթի թաճտարիյէ միւսթէզատ իյլէմիշլիք տիր,»

— Բուզը մէսատէթ պիրուզու ճիլուսու հիմայունա պիր բիայէթ վէ հիւրմէթի մախսուսէ օլարագ, դապահաթը ճիլէսի ճանիպի իլէ մահպուս պուլունան իքի եիւզ ալթմըշ տէօրթ միւսթէհիմինին ճէրայիմի ափվ պույրուլուպ, սէպիլլէրի թախլիյէ գըլընարը իշնաիլմիշ տիր։ Ռ. Ֆ.

— Ռիւլուսու հիմայուն միւնասէպէթիյլէ, Պրուսատա տախի բէք չօգ շէնլիքլէր իճրայէ կէլէրէք, եէվմի մէզկուրատա կիճէնին նըսֆընա գատար հէր քէս կիւզէլճէ էյլէնիպ շատ ու մէսրուր օլտուղու, ղազէթալարտա կէօրիւլմիշտիր։

— Իզմիրէն թարաֆըմըզա եազըլտըղընա կէօրէ, ճիլուսու հիմայուն շէնլիյի, օրատա տախի, ֆէվզէլատէ իհթիշամ իւզրէ իճրա օլունմուշտուր։ Շէօյլէ քի հէր խանէ էօնիւնտէ էնվայի սանճագլար աչըլըպ, հէր եէրտէ գանտիլէր, եազըլարտօնատըլմըշ, վէ շարշը բազար, սօղագլար, վէ Ֆարշը կէչէ տէնիլէն մահէլլէ, գըշլա, սէրայ—վէ մահէլլէ ադիրէ, ատէթա ահր պաղչէ հէյեէթի քէսպ իթթիքատէն պաշգա, կազ գումբանեասը տախի, իշինի ադճէլէյէ պինտիրէրէք, Բունթա նամ մահէլլատէն պէտ իլէ, Ֆրէնք մահէլլէսինին պիր նըսֆընա գատար, եանի 500 ատըմ եէրի, կազ իլէ թէնվիր իյլէմիշ տիր։

— Գուրիյէ տ'Օրիանա, Կէլիպօլուտան եազըլան պիր մէքթուպտա, օրատա շիմտիտէն պուլունան սու զըթլըղընտան թէշէքքի պիրլէ, սու հօլլարընընպօղուլզուղունատան, վէ զամթէն 120 պին ղուրուշ սարֆ օլունմուշ իքէն, հէնուզ խիթամ բէսիտէ օլամամըշ օլտուղունտան, վէ մէպլաղը մէզպուրուն 100 պին ղուրուշ գատարը իսէ, թարաֆը Օսթը հազրէթի շահանէսէն իհսան պույրուլմուշ օլտուղու, վէ շու բարա սապզդ գայիմագամ Մէհէմմէտ պէյին մարիֆէթիյլէ ֆենայէ խթիմալ օլունմուշ իքէն, շիմտիքի գայիմագամ պէյինպիլա վազիֆէ պուլունմասընտան տախի պահս օլունմուշտուր։

Մահէլլի մէզպուրատա, պիր գաչ տէֆա տըր ուֆագ զէլզէլէր օլմագտա իմիշ։

— Գուրիյէ տ'Օրիանա Կէլիպօլուտան նազարէն, Բում իլիսէ օլարատա բէք չօգ խըրսըզլըգ օլմագտա իմիշ, խուսուսիյլէ թէքիրտաղ Կէլիպօլու, վէ Ֆիլիպէ եօլլարընտա։

Տիմէք տիր քի եօլճուլար քէնտիլէրին սագընմալը տըրլար։

— Թաավիրի Ինֆբեարտա, Ճանիպի զապթիյէսէն կէօնտէրիլմիշ օլան, շու տիգգատա շայան վուգուաթ օգունմագտա տըր։

Գուղղունճուգտա Եէհուտ մէզարլըղընտա, պիր կիւն սապահլայը էրքէն պիր ատէմ օթուրմագտէ օլտուղունու, Նէվշէհիրլի Ամմէտ աղա նամ պիր զապթիյէ կէօրաիւքտէ, եանընա կիտէր, վէ օլ վագթի օրատա օթուրմասընընն սէպէպսիզ սօրար, վէ ալտընը սաչմա սարան ճէվապլարտան շիւբհէյլ զահիպ օլուր։ Վէ սլ անտէ մէրգումուն գուշաղը արասընտա պիր ուֆագ թապանճա կէօրիւր, վէ չէքիպ ալը իքէն, էլի մէրգումուն գօյնունտաքի ադճէ թօրպասընա իլիշիր, վէ անը տախի չըգարարագտա, իչի լիրա տօլու իքի ատէտ թօրպա օլտուղուն կէօրիւր։ Վէ նէրէտէն ալմըշ վէ իսմինէ օլտուղուն սօրար։ Մէրգում ատէմին ինքնարէ մէճալը գալմաղ, իսմի Նիգօլա օլուպ, վէ ալթունլարը տախի Գալաթատան պիր մահէլլէսէն չալմըշ օլտուղուն պէյան իլէ պէրապէր, էկէր քէնտույէ իլիշէք իթմէզ իսէ, քիրալարընընսֆընը քէնտիյէ վէրէճէկին տախի իֆատէ վէ բէճա իտէր։ Հալ պու քի Ամմէտ աղա սրդ ու իսթիգամէթ իգթիզասընճա, պու սէօզլէրէ գուլագ վիրմէյիպ, մէրգումու Ղէնկէլ քէգիլ մէրքէզինէ տայար, օրատա իսթինթագ իտէրլէր, այնի թագրիրլէրտէ պուլունուր, վէ նիհայէթ օրատան Ժուրնալ իլէ Իսկիլտար զապթիյէսինէ, վէ օրատան տախի Պապը զապթիյէյէ իրսալ օլունուր։ Վէ Միլիվրի թարաֆընտա վուրուլան բօսթանընը խըրսըզլարընտան պիրիսի օլտուղու անլաշըլըր։ Մէրգումուն եանընտաքի բարա 10 պին ղուրուշ օլուպ, մէպքիւր բօսթատա ղասպ օլունան փարատան օլտուղու, վէ զիյատէսինի սարֆ իթմիշ, վէ գումարատա չիւրիւթմիշ պուլունտուղու տախի մէյատանէ չըգար, վէ քէնտիսի իսթինթագ գօմիսիօնունա հավալէ գըլընը։

Օսմանլիյէնին էօյլէ պիր շագրը մէմլէքէթ քէնարընտա վէ շիւբհէ կէթիրմէզ պիր եէրտէ կէօրիւպ, վէ հալ ու հէյեթինտէն ուզունսուզ օլտուղունու թէֆէրրիւս իլէ, թուրթմասը, վէ ագճէնին եարըսընը տախի գապուլ իթմէյէրէք, թարաֆը հիւքիւմէթ թէսլիմ իթմէսի, սատագաթ ու ախայէթինէ պիր տէլիլի գավի սայըլտըղընտան, քէնտույէ պիր միւքեաֆաթ օլուպ, վէ էմնալինի թէշվիգ նիյէթիյլէ, զամթիյէ միշլերի տէվլէթլու բաշա հազրէթլէրի թարաֆընտան, մէրգումա աթիյէյի վաֆիյէ վէրիլմիքտէն պաշգա, օն պաշլըգ բիւթպէսի տախի իհսան պույրուլմասը տուր։

— Ալիհթօրաղընտա սուլար ճօղուպ, բէք չօգ խասարաթ վէրտիքտէն պաշգա, Պիւքրէշտ իսէ ֆէշ եիւզ խանէնին հըգըլմասընը մուճիպ օլմուշ տուր։

Գուզա պէկ հազրէթլէրի, հէր թարաֆտա իհթրամաթը քէսիրէ իլէ գարշըլանըպ, պիլիւք շէնլիքլէր օլմուշ տուր։

Միրի միւսիլէյհ հազրէթլէրի երզըլան եերլէրի կէնպ կէօզտէն կէչիրմիշ, գազզէտէկնան լին, էհալի թարաֆընտան իանէլէր թօլանմագտա իմիշ։

— Կէչէն հաֆթա Իսթանպօլտա պիր գաչ մահէլլէ տիւշմիշ օլան Եըլդըրըմբարընն նազլ ու պէյանընը, Թասվիրի Ինֆբեար նամ զազէթա, շու սուրէթտէ խիւլասա իթմիշ տիր։

«Իսթանպօլտա պիր գաչ կիւնտէն պէրու եաղմագտա օլան շէտիտ եաղմուրլար սըրասընտա, ճիհարշէմպիհ կիւնի Ժուրնալ տը Պոնթանթինօրը մաթպասընընն պիր թարաֆընա շիմշէք տիւշմիշ, վէ իրթէսի կիւնիւ Հաքիմ օղլու Ալի բաշա, վէ Ալթը Մէրմէրտէ վագը Սէյտի Ինօմէր ճամիլէրի մինարէլէրինէ տախի տիւշէրէք, բէք ֆէնա զէտէլէմիշ օլտուղու հալտէ, պիր երլտըրըմ տախի բէնճէրէյտէն գուպպէ իչինէ կիրիպ, տիկէրպիր թարաֆտան չըգմըշ, վէ ճէօմաաթա բէք զիյատէ թէլաշ վէրմիշ իսէտէ, կէրէք քէնտիլէրինէ, վէ կէրէք ճամիյէ պիր կիւնէ զարարը թօգունմասընը իշնտիրմիշ տիր։

— Բուսճուգտան ալտըղընմըզ պիր մէքթուպա նազարէն, կէչէն ճիւմա իրթէսի, եանի մայիս 30տա, վէ սաաթ 9տա, օրանըն ճամիի շէրիֆինի տախի երլտըրըմ վուրարագ, պիր թարաֆընը խարապ իթմիշտիր։

— Իզմիր սօղագլարընընն բիւլիյի ալէյհինտէ, էհալի թարաֆընտան թէշէքքիլէր օլունմագտա իմիշ։

Պու թէշէքքինին իյիսի Իսթանպօլտա օլունսա, տահա զիյատէ սէղատը, զիրա նիչէ մահէլլէրտէ տէրքեար օլան բիսլիք, վէ նիչէ սօղագլարտա կէպէրմիշտէ գալմըշ օլան քէօրէք վէ քէտի լէշլէրի շէյլէ տուրսուն, պու բազար կիւնքի, Պէյ օղլուտա, Թագսիմ եօգարուսունտա քեաին գըշլայի հիմայուն գարշըսընտա, գալտըրըմ իւզէրինտէ եաթարագ, սապահտան ախշամա գատար, կէլիպ կէչէն, նիչէ-պինլէրճէ էհալիյէ, տայանըլմազ մէրթէպէտէ ֆէնա պիր գօգու պաղըշլայան պիր գօճա քէօրէք լաշէսի, տօղրուսու, ազ էսէֆ, վէ ազ թէաճճիպ իտէճէք շէյ տէյիլ իտի։

— Գուրիյէ տ'Օրիանտա շու էսէֆէ շայան հավատիս տախի օգունմագտա տըր, շէօյլէ քի, զամթէն Բօսուստա թուզլա սահիպի օլանլար 50ներ ղուրուշ վէրկի վէրիրլէր իմիշ, շիմտի իսէ, թուզլալար հիւքիւմէթ կէչմիշ օլտուգլարը հալտէ տախի, զէվալը ֆուգարատան, հալեա օլ վէրկի ալընմագտա իմիշ,

Գէզալիք մահէլլի մէզպուրատա, հէր քէօյ վէ հէրգատապա, Փասգալատան Փասգալեայա քիլիսէտէ եագարգլարը մում իչէն, 20 ղեր 30ղար ղուրուշ վէրկի վէրիրլէր իմիշ։ Ինհալի թարաֆընտան Իսթանպօլա տէվլէթի Ալիյէյէ, օլ պապատ թէշէքքիլէր օլունմասը իւզէրինէ, թարաֆը հազրէթի Սատարէթբէնահիտէն, էմրի սամլէր կիտէրէք, շու վէրկինին պիր տախի քիմէտէն մաթլուպ օլունմամասը իհթարօլունմուշ, վէ օլ վագթէ գատար ալընան մէպլաղընտախի հիսապը իսթէնմիշ իսէ տէ, հէնուզ պիր իճրասը կէօրիւլէմմիշ տիր։

Ֆէգաթ, էր եա կիճ, հէր սահիպ ճիւնհանընն, միճազաթը լաղըմէյի չէքէճէյիտէ պի իշթիպահ տըր։

— Շամ վէ Պաալպէք թարաֆլարընտա, Պէտէվիլէր հալեա ույղունսուզ հարէքէթլէրէ ճիւրաթ իտէրէք, եօլճուլարը սոյմագտա իմիշլէր։

Ռէպէլի Լիպտան վալիսի տէվլէթլու Տավուտ բաշա հազրէթլէրի, մուախխէրէն պիր Բում մանասթըրընը եագրպ վէ եաղմա իտէն, վէ Լյուպիյէ թէսմիյէ օլուան Իսլամլարընը քէօյլէրինի պասարբա-

բաց, շաբաթուան պաղբաթները թուեցումուշ, խանէլէրինի եբգաբրմբը, վէ պիր գաչ չէյլէրինի էլէ կէչիրթմիշ, վէ 15 նէֆէր շաբաթ թիրիբօլի մահպէսինէ պրբաբգաբգտան պաշգա, 8 նէֆէրինի տաախի, պաղը օլարաբ պէրապէր կէօթիրմիշ տիր։

—Թէպրիքի ճիւլուսու մէյմէնէթմէնուսու հիւմայունուն բէսմի ալիի բիքնապը ճբրասը ագբպինտէ, ճանիպի հազբէթի Սատարէթբէնահիտէն իրատ օլունան նութգ իլէ, թարաֆը էշբէֆի հազբէթի Ղէհրիյարիտէն շբէֆէֆզա պույրուլան նութգը հիւմայունուն սուբէմլէրինի պէյանէ միսարաաթ իտէրիզ։

ՆՈՒԹԳԸ ՍԱՏՐԸԱԶԱՄԻ

Պէնտ կեան վէ տաիեանը շահանէլէրի, իպթիտա զաթը հիւմայունլարը իլէ քէսպի շէրէֆ ԻԹաիկի կիւն իչիւն, Թախթը ալիի Օսմանիյի, վէ սայէյի մէրհամէթ վէ մաաէլէթի միլլէքեանէլէրինէ նայիլ օլտուգլարը իչիւն, ումում թէպպայի շահանէլէրինի թէպրիք իտէր, վէ օ կիւնտէն պէրու հէր կիւն, վէ հէր կիւնէ կէօրտիւկիւմիւզ ասարը ճէլիլէյի հիմմի շահանէլէրի իչիւն, հէփսինին նամընա օլարաբ արզը շիւքրանիյյէթ իյլէրլէր։ Տէվլէթ վէ միլլէթին սեատէթի հալի իչիւն էն պիյիւք սերմայէմիզ, էյեամը էօմր ու շէվքէթի շահանէլէրի օլտուզունտան, պունուն թէզայիտ վէ թէմատիսինի հէրան ճէնապը հագգտան պիւթիւն խարգլ պէրապէր նիյազ իտէրիզ։

ՆՈՒԹԳՈՒ ՀԻՄԱՅՈՒՆ

Վիւքէլա վէ իլէմա վէ մէմուրին նամընա օլարաբ արզ օլունան թէպրիք վէ թէշէքքիւրաէն մէմուն օլտուում. ագտէմի ամալ վէ էֆքեարըմ տէվլէթի Ալիյէմիզին հէր նէվի մսալիհինին հիւսնի թանզիմի, վէ հէր սընըֆ թէպաամզընը թէզայիտի սեատէթի հալի օլմազլէ, պու պապտէ կէօրիւլէն թէրագգբեաթ իլէ ճիւմլէնին կէօսթէրտիկի մեսայի վէ զբայրէթի թագտիր իյլէմքտէյիմ։ Վէ պունուն իչիւն ումում միլլէթ տաախի պէնիմլէ միւթթէֆիգ տիր։ Մէչհուտ օլան իսլահաթըն թէզայիտի ինթիզարընտայըմ (պէքլէմքտէյիմ), վէ պու ինթիզարա տաախի հագգըմ վար տրը, ֆէնքի շիմտիյէ դատար սարֆ օլունան իգտամ վէ զբայրէթտէ տէվամ օլունաճաղընտա շիւբհէմ եօգտուր։ ԹԱԳԻԼԻՄԻ ՎԱԳԸ

— Յվրօպաճա էն միհիմմ հավատիս, Լօնտրա գօնֆէրանսը թէլէկրաֆլարըտրլար, շէյլէքի յունիս 26 ընճը կիւնիւ մէճլիսի տաախի հիչ պիր շէյի միւֆիտ օլամատըղընտան, ճէնկէ պաշլանաճաղը մէմուլտան պուլունմուշ աուր։ Ալ՝ Ինկիլիզ տօնանմասընըն հաղբլանմասընա էմրի՝ օլունմուշ տուր։

Լ՝ օնտրատան 'յունիս 28 տէ կէլէն պիր թէլէկրաֆա նազարէն. Լ՝ օրտ Ռալմէրսթըն իլէ Գօնթ՝ Ռուսէլ ճէնապլերի, Ինկիլիզ տէվլէթինին շիմտիքի հալ մուհարէպէյէ կիրիշմէյէճէկինի, վէ էկէր Ավստրիա իլէ Բրուսիա թարաֆընտան, Դանիմարգա ատաղարընա, վէ մագարը հիւքիւմէթի օլան Գոբէնհակ շէհրինէ հիճում օլունուր իսէ, օլ վագբթ տախի, նէ թարիգ թուեթաճաղը իւզերինէ տիւշունէճէկինի, Ռարթամէնթ մէճլէսինէ խապէր վերմիշլեր տիր։ Դէրտասը կիւն, պիյիւք շէյնէթ իլէ, շէօյլէքի միլլեթիմիզտէն հէման ճիւմլէ քէսան, վէ միլլի սայիրէտէն քաֆֆէյի միւթէպերան, վէ թարաֆը հիւքիմէթտէն տաախի մուհաֆաղա տիվանընտան մուավինլեր, զապթիյէտէն միւսթախտամլի, վէ Գրպթի միլլեթի Ռաթրիյի հազրէթլէր։ վէ բաբասլարը։ վէ Ռում Ռաթրիյի վքիլի հազրէթլէրի վէ բաբասլարը, վէ օլ կինլէրտէ օրատա պուլունան Մհսրովպ վարդպետ ճէնապլէրի, վէ սայիր բաբասլար, վէ 10—50 նէֆէր զապթիյէլէր, պաղը գանչէլլէր։ վէ ճէմիի գօնսօլաթօ եասագճըլարը պէրապէր օլտուգլարը հալտէ, միւթէվէֆֆանըն ճէնապէսի տէֆֆինինի նագզ[illegible] ան իյլէտիքտէն սօնրա, վասիյէթնամէնին սուբէթինի տախի, այնէն, վէ ասլա հարֆ եա լուղէթ տէյիշթիրմէյէրէք տէրճ իտէրիզ։

Սահիպ վասիյէթ Կարապետ աղա Գալուստեան, Ալ՝ անտա տօղմուշ օլուպ, վէ խայլի սէնէլէրտէն պէրու Մըսրտա իգամէթ իթմէքտէ իքէն, պու տէֆա ապրիլ 7 տէ կիճէլէյին վէֆաթ իթմիշ տիր։

Դէրտասը կիւն, պիյիւք շէյնէթ իլէ, շէօյլէքի միլլեթիմիզտէն հէման ճիւմլէ քէսան, վէ միլլի սայիրէտէն քաֆֆէյի միւթէպերան, վէ թարաֆը հիւքիմէթտէն տաախի մուհաֆաղա տիվանընտան մուավինլեր, զապթիյէտէն միւսթախտամլի, վէ Գրպթի միլլեթի Ռաթրիյի հազրէթլէր։ վէ բաբասլարը։ վէ Ռում Ռաթրիյի վքիլի հազրէթլէրի վէ բաբասլարը, վէ օլ կինլէրտէ օրատա պուլունան Մհսրովպ վարդպետ ճէնապլէրի, վէ սայիր բաբասլար, վէ 10—50 նէֆէր զապթիյէլէր, պաղը գանչէլլէր։ վէ ճէմիի գօնսօլաթօ եասագճըլարը պէրապէր օլտուգլարը հալտէ, միւթէվէֆֆանըն ճէնապէսի էվվէլ քիլիսէյէ կէթիրիլիպ, իճապ իտէն տուալար օգունտուգտան սօնրա, Լ՝ ոսկի Մըսրրտա վագը Մարմնա նամ քիլիսէմիզէ նագլ օլունարագ, օրատա էվվէլինտէն խասսէթէն հաղբլանմըշ օլան քէնտի գարպրինէ տէֆֆն օլունուր։

Միւթէվէֆֆա սաղըշընտա տախի միլլեթ վէ մէքթէպ սէվէր պիր զաթ օլտուգտան պաշգա, ֆուգարաբէրվէր օլուպ, վէ Մըսրրտաքի մէքթէպի քէնտիսի եաբտըրմըշ, վէ տայիմա տախի իլէրու կիթմէսինէ արզուքէշ պուլունմուշ տուր։

Մէրհում վէֆաթընտան սօնրա, միլլեթ թարաֆընտան, իգթիզա իտէն էմվալ սէ էմլաքինի միհիւրլեթմիշէր, վէ 46 կիւն սօնրա, Թաղական խորհուրդուն էքսէրիյեթի հալը պուլունտուգլարը հալտէ աշմշար, վէ վասիյեթնամէյի օգումուշար։ Մէզպուր վասիյեթնամէտէ, կէրէք Մըսրը վէ կէրէք Ինկիլտէրիյէ մէքթէպլերի իչին պըրագըմըշ օլան քիւլիյէթլի զէնկինլիյի, միրասխորլարը, եանի ամճազատէլերի կէօրտիւքլերինտէ, պօզմագ արզու վէ նիյէթինտէ պուլունմուշար, վէ հաթթա, շերիաթա մուվաֆիգ տէյիլ տիր տիյերէք, հիւքիւմէթ թէշէբքի տախի իթմիշլեր իսէտէ, նէ ճէվապ ալընտըղը հէնուզ մալիմումուզ օլամամըշ տըր։ Ճայիպի շուտուր քի, վասիյեթնամէյի պօզմայա չալըշանլարը իչինտէ, Թաղական խորհուրդ ալասը տախի վար իմիշ։

Հիւքիւմէթճէ նէ լազըմ կէլիր պիլէյիզ, լաքին շու գատարընը պիլիրիզ քի, պունուն էմնալը պիր դաչ սէնէ էվվէլ, եինէ Մըսրրտա վուգու պուլտուգտա, հիւքիւմէթ գաբըշմայըպ, միլլեթ հավալէ գրլընմըշ, վէ միլլեթճէ տախի, վասիյեթնամէնին ահքամը իճրա օլունմուշտուր։

Իշթէ միլլեթ իտարէմիզ իչին, տէօրթ էլ իլէ չալըշաճագ պիր մէսէլէ. պագալըմ նէ եաբաճագ. նաֆիլէ եէրտէ բարա եօգ տուր տէյի պաղբրմասընը, բարայը Ալլահ կէօնտէրիր, լաքին, մարիֆէթ օնու հըֆզ իթմէք վէ կէօնէնմէք տիր. էօյլէ պիր կտակ սայէսինտէ, Մըսրրտա վէ Ինկիլտէրիյէտէ, բէք միւնթազամ մէքթէպլէր իտարէ օլունապիլէճէկի աշիքարտիր։

Լաքին էսէֆ իտէճէք եէրի շուրասը տըր, Սահմանագրութիւն իճրայէ պաշլայալը պիր սէնէ տիր, մէյտանտէ նէ Կտակաց հոգաբարձութիւն վարտըր, վէ նէտէ թէքմիլ պիր վարջութիւն, գօրգարըզ քի պու վասիյեթնամէնին իչի տախի, սայիր նիչէ բէսիմանտէ գալմըշ իշլէրէ տէօնմէսին։

Թէքրարէն սէօյլէրիզ, հէր իշտէ բարա եօգ պէհանէսի իլէրու կէլմէքտէ տիր, իշթէ պունուն ուճունտա միլլեթ մէքթէպլերի իչին, օն պին քիսէլիք գատար պիր ազիմ սերվէթ վարտըր։

Շու միւնասիպսիզլիք թէքրարէն սէօյլէրիզ, պու թարզ իտարէ իլէ, միլլեթիմիզ պիր արբա պօյու իլէրու կիտէմէզ, վէ պունտան զիյատէ զէնկին օլամազ, ֆագբը օլաճազընտա շիւբհէսիզ. շիմտիտէն բարա թէտարիք իթմէլի, հէր շէյի նիզամընա գօյմալըյըզ, այլդը մէճլիսլէր, նասպ իթմէլիյիզ, գուշ ուչուրթմայըպ հէր իշի կիճէ կիւնտիւզ կէօզէտիպ գօվալամալը վէ իճրա իթմէլիյիզ, օլ վագբթ փարա քէնտի քէնտինէ կէլիր, սիվրի թէբէ իւզէրինտէ-սու-պուրմայ, սու իսթէյէն ատէմ, էվվէլինտէն չուգուր գազմալը քի, եաղմուր եաղտըղընտա թօբլանսըն, էմմա պէօյլէ նասիհաթլարա Ռաթրիգանէ իթիպար էթմէզ, վէ զազէթա օգումազ իմիշ, զարարը եօգ, պիզ պօրճումուզու էտա պիրլէ, հէր վագբթ սէօյլէրիզ, վէ պիզիմ սէօյլէտիկիմիզտէ, հագգանիյէթէ եագըն օլտուղու իչին, էր եա կիճ իճրա օլունաճագ տըր։

ԱԼԷՔՍԱՆԴՐԻԱ

Ինչ պու՝ պին իքի եիւզ եէթմիշ տէօրթ սէնէսի մայի շապան իպթիտայսինտէ իրատէթիմիզէն իթտիմ վասիեթնամամ քէնտի հատիմ վէ հըտմիմ վէ իմզամ իլէ եաղմիշիմ տէրունի վօրիգատէ զիքր օլտուղի ուզրէ իպրա էյլամագ իչուն եազմիշիմ։

Միսիրտէ եապտուրտուղում մէքտէպ իչուն վէրմիշիմ Ռէհլտէտէ օլան տէօրթ եիւզ ֆէտէն իպտիեի մուհումմեթի վէ օլան տարվօսիէի մէքտէպ հօճալարի վէ մասարուֆի իչուն վէ թագսիտինի տակի մէրսում մէքթապին իսմինէ չըգարտիրմալի։

Ալ՝ Շէհէտմանտէ օլան իւչ եուզ քըրք քուսուր ֆետան մալի թօփրագ վէ ալթի պին գուսուր հուրմա հուճթ միճիպինճաղ վէ ալիլլետէ օլան աթմիշ ֆետան իպատիյէմիզ տէֆթայ մէզքիւրմէքթէպէ վէրմիշիմ ֆագաթ նէ գատեր քի ահլիմ սաղ իսա ահլիմին կէչինմասի իչուն մէրսում թարաֆինտան միլաթ թարաֆընտան իտարէ օլունսուն չըգան մահսուլընտէն սէնէֆի աթմիշ արտապ պուղտէ միլլաթ ֆուգարայլարինէ սէնէ պէ սէնէ սարֆ էթմալի պագի իրատ էհլիմ վերմալի քէնտի կէչինմասի իչուն վէ քօյտէ օլան արապլարէ օլան վասէթիմ տախի օքսիին իրատինտան վերիլսին էվի, պահջասի, հավանաթի մուհմաթի իլէ վերմիշիմ, է կեր էհլիմ էվլէնիր վէ եահուտ էմր հագ վակի օլուր իսէ վէքբ օլան մէքթէպէ վէ ֆուգարէլերէ միլլաթ մարիֆաթի իլէն զապթ օլունսուն պալատէ զիքր օլտուղի իւզրէ իճրայ օլսուն. վէ էհլիմ իչին օլան վարիսթիմ Մըսրրտէ օլան ուչէվի Ֆուլաքտէ օլան վէգալաք իլէ տէօրթ տուգան վէ հուճաթլարի տահի էհլիմին իսմինտէտիր պունլար էհլիմին տիր վերմիշիմ քէնտիսինէ Շ՝ էհէթման հուսուսի պալատէ զիքր օլտուղի ուզրէ իճրայ օլմալի վէ քէնտինին հար նա գատար ճէվահիր վէ ինճի ուրուպայ վար իսէ պիր քիմանին տիեճաղի օլմասին քէնտի մալի տիր վերմիշիմ տիր պիր թարաֆտէն պիր մարազայ էթմասինլար Մըսիրտէ օլան պէիւք եվին փրրթըսը մավճուութատին ճիւմլէսի ահլիմ վերմիշիմ նէ գատեր քի ահլիմ սաղ իսէ վէ էվլանմազ իսէ օլ եվտէ օթուրսուն քիմանին պիր տեեճաղի օլմասին էկեր էվլէնիր եահուտ էմր հակ վակի օլուր իսէ օլ վագիթ վարիսլարիմ գալսին, Գասպարեան Ղ՝ ալարոս աղատէ օլան պին իքի եիւզ գուսուր գեսայ սաղ ագչէ օլարագ սէնէթի մուճիպինճաղ թագսիտ օլունմիշ սէնէվի քըրք պէշ պին ղուրուշ սաղ ագչէ վերմագ իւզրէ օ մէպլաղի միլաթ մարիֆաթի իլէ թահսիլ օլունուպ օթուզ պէշ պին ղուրուշ էհլիմ մասրուֆի իչուն վերիլսին սէնէվի օն պին ղուրուշ տախի միլաթին ֆուգարայ չօճուգլարի քի մէքթէպտէ օգուտօրլաօնլարէ սէնէ պէ սէնէ բուպայ եափիլսին վէ օ ֆուգարէլերէ սարֆ օլունսուն թագ պիթինճաղ գատար վէ Իսկէնտէրտէ մահմուտիյէ քէն եէրինտէ օլան պաղջալի իքի էվի տահի էհլիմ վերմիշիմ տիր հար նա գատեր սաղ իսէ վէ էվլանմամիշ իսէ էվլեր քէնտիսինին տիր էկեր էվլանտէր եահուդ էմր հակ վակի օլտու իսէ օլ վագիթ Իսկէնտէրէտէ պիր քուչուք մէքթէպ եափտուրուպ օ մէքտէպէ էկօրէ իրատ էթմագ իչուն օ էվլար միլաթ մարիֆաթի իլէն սաթիլսին օ մէքթէպի իլէ մէքտէպ իչին իրատ ալմալի էկեր իտարէ էթմէզ իսէ Ղ՝ ալարոս աղատէ օլան փարատան թագմիլ աթսինլար եահուտ մէքտապ եափիլմազ իսէ Իսկէնտէրէտէ օլան ժամ եափիլեր իսէ օ տահի միլաթին իրայինէ, ամմա մէքթէպ եափմալի վէ մավճուութ չըգան ագճամիլտէն իքի եուզ պին ղուրուշ ահլիմ վերմիշիմ տիր ուչ պինաք տահապիյէմ վար օնլար տահի էհլիմ վերմիշիմ տիր քիմանին պիր տեեճաղի օլմասին վէ ահլիմ տահի պօրճու օլսուն հուզուրի հակ տիվանինտէ քի սէնէվի գէշ տաղավարտէ պաշտօն էթտիրսին վէ ֆուգարէլերէ սատագա վերսին պալապէ զիքր օլտուղի ուզրէ իճրայ օլմասինէ վէ քէնտի իրատէթիմ իլէ իսպա էյլէմիշիմ գիմսէնին պիր տեեճաղի օլմասին Իսկէնտէրտէ օլան էվլարին իրատը Մըսրը մէքտէպինէ լուզումի օլուր իսէ օրայա վերիլսին։

Պագի գալան պէշ ճարիեմիզ Հ՝ աղարան Մարիամ Հ՝ ալիմ պէշեր պին ղուրուշ վերմիշիմ վէ վերիլսին էյէր գատինլարինէ էյի խըզմաթ էտտերլեր իսէ, վէ օ պիր ճարիալարէ տահի ուչար պին ղուրուշ վերիլսին քօյտէ օլան էվլի արապլերիմէ հաճի Սայիտ ահլի Մահպուպայէ ետի պին ղուրուշ վերիլսին Պըճիթ ահլի ուչ պին ղուրուշ վիրմէլի պէեուք հաճի Սայիտ ահլի Ճշէ տէօրթ պին ղուրուշ վերմալի, Պըշըր Տավաշաէ ուչ պին ղուրուշ վերմալի պունլարին վասէթիմ քօյուն իրատինտան վերիլսին վէ միլաթ պու փառալարի արապլարըն էլինէ վերմասինլար պիր եէրէ գօյսուն ֆայիզինի վերիլսին հար քէսին քէնտի էլինէ պու պապլարէ սարֆ նազար էթմալի պիր փարայ վերմամալի։

Ալ՝ վարիսլարիմէ գալան էլի ալթմիշ վար տէֆտէր մուճիպինճաղ ահլիմ վերտիմ ուչ տահապինտէն մատէ տէֆտէրտէ օլան զիմա-

թիմիզ մաթլուպաթիմիզ մավճուութ չըգան նաղ-տիէ ահլիմ վերիլէճէք իբի եիւզ պին ղու-րուշտան մատէ ահլիմին ֆէֆաթինտան սօրամ պօնիւք էվիմ Պուլագտէ քօշք թապիր օլան երիմ պուլնլարտան մատէ նաքի պուլունուր իսէ կէրէք տէֆթէրճաղ կէրէք տրշարիճաղ վարիսլարին պիր քիմսանին տէեճաղի օլմա-սին վէ վարիսլարիմ վիլաէթտէ պիր էգանիմ վար Մկրտիչ իսմի Մսրտէ ամուճայ զատէ-լարիմ Սահակ վէ Մարտիրոս պաշգա քիմ-սամ եօք։

Միլէթիմէ բիճայ իտէրիմ բի պէն օլտուք-տէ օլմիեաբի գանօն միճիպինճաղ էվիմի մա-հուրլաեուի մահուրլամագ իստամէղ վասէթ-նամէմ միճիպինճէղ իճրայ օլմալի էհլիմ ի-չին տերունի վասէթնամէմտէ զիբր օլան ի-բատէթիմ իլէ ինամ վէ իպա իթմիշ վէ վէր-միշիմ տիր։

Իշ պու վասիէթնամէմ քէնտի հատիմ վէ հըտմրմ իլէ եազըլըր քէնտի իրատէթիմ իլէ գալամ պէ քալամ պէեան վէրարէք հար քի պու վասէթնամէմ իճրայ էյլամաղ վէ մանայ վէրէճէք օլուրսայ հուզուր հակ տիվանինտէ իբի էլիմ եագասլնտա օլուր մաշար գունուն-տէ ճէվապէ գատիր օլմասին Ալլահըն գաղէ-պինէ օղրասին։

(Շահիտ) (Մէօհուր)
Խաչատուր Միքայէլեան Կարապետ Գալատեան

Ի ներ գրեալ կտակի ստորագրեալ իսկ ճշմարիտ գոլով և կտակի տէր յիւր յօժա-րութեամբ գրելով և մեք զայս կտակ վավեր-եալ ստորագրեալ կընդեցի։

(Կընիք) Ն. Ծ. Գարբիէլ Եպիսկոպոս Եգիպտոսի

Իշ պու նիւսխէ Խաթրիքխանէտէ պուլու-նան ասլընա մութապիք վէ Իսկէնտերտէ Ազ-գային թաղապէրինէ պինանէն չըգարըլմըշտըր։ Մըսըր 1864 Յունիս 5 Խաթրիգխանէ

(Կնիք)
Փոխանորդ Ատենապետի Ն. Ծ. Աստուծոյ
Գրիգոր Եղիսեան Գաբրիէլ Եպիսկոպոս

Պալեատէբի վասիյէթնամէ իւզէրինէ պա-ղը իյլահաթը միւհիմմէ։

1. Մըսըրտաքի մէքթէպի էրքէք չօճուղ-լար վէ գըզլար իչին, միւթէվէֆա Կարապետ աղա եաթարմըշ տըր 1848 սէնէսինտէ։

2. Ղիլտէ տէտիքլէրի, եօգարուքի Մը-ուրրտա, Ղիլի մուպարէք իւզէրինտէ պիր քէօյ տիւր։

3. Պիր ֆէրման եէտի պին տէօրթ եիւզ ար-շըն եէր տիմք օլուպ, խպոթէյէ տէնիլէն տա-խի, ղայէթ կէնիշ վէ մահսուլ տուր պիր թար-լա օլուպ, գըյմէթի պէշ պին լիրա օլտուղու հալտէ, սէնէտէ 400 ինկիլիզ լիրասը կէլիր կէթիրմէքտէ տիր։

4. Թոպչի տէնիլէն, իպատիյէնին հէօճ-ճէթի տիր։

5. Հղ—Լեման տէնիլէն եէր, Մըսը-տան իւչ սաաթ մէսաֆէտէ, վէ Ղիլ իւզէ-րինտէ կիւզէլ պիր չիֆթլիք օլուպ, իչինտէ պիր պիսիրք գօնադ, կիւզէլ պախչէ, վէ ալթը պին խուրմա աղաճը, վէ սայիր էնվայի էպնիյէլէր իլէ միւզէյեէն տիր։ բի, իյի պա-գըլտըղը թագտիրտէ, սէնէվի իւչ պին Ինկի-լիզ լիրասը գատար կէլիր թէթիրէպիլիր։ միւթէվէֆանըն սաղլըղընտա, մէդքիւր չիֆթ-լիյէ 25 պին լիրա վէրէն օլմուշ իսէ տէ սաաթ-մամըշ տըր։

6. Տէր Գասպարեան Ղազարոս աղատա օլան ալաճագ 609,214 զուրուշ օլուպ, Ինկի-լիզ լիրասը 101 զուրուշ հիսապիյլէ վէրիլմիշ վէ 1273 սէնէսի բէմազանը զուրբէսինտէ սէ-նէտ ալընմըշ տըր։ բի, եինէ Ինկիլիզ լիրասը 101 զուրուշ հիսապիյլէ, սէնէվի 45 պին զու-րուշ ֆայիզ կէթիրմէքտէ տիր։ մէպլաղը մէզ-պուրուն շիմտիյէ գատար եէտի սէնէլիք ֆա-յիվի ալընմըշտըր։

7. Խաքենտերիյէտէքի օլան իբի էվլէր, Ղիլ քէնարընտա քևային զայէթ միւքելլէֆ նալը-լար տրրլար քի, սէնէվի 200 լիրա կէթիրէ-պիլիրլէր, վէ գըյմէթլէրի տէօրթ պին լիրա-տան զիյատէ տիր։

8. Տահապէյէ տէտիքլէրի, Ղիլ իւզէրինտէ իշլեր, վէ հեր պիր թագըմլարը պէրապէր օ-լարագ, իրիճէ կէմի եախսօտ պիր նէվի գայըգ տըր։

—Պու կիւնլէրտէ Բաթրիքխանէ զանն իտէրիզ քի, նիչէ զայլէլեր սրբասընտա, պիրտէ Ուրֆա զայլէսինէ տիւչար պուլունմագտա տըր, չեօյլէ քի, Ուրֆա առաջնորդու Գրիգոր Եպիսկոպոսուն ամել ու հարէքեթլերի թէֆթիշի նիյէթիյլէ, Անթապ առաջնորդու Մկրտիչ Եպիսկոպոսուն օրայա կէթ-մէսինէ էմր օլունուր, թարաֆտարլարը այաղ-գալգարագ, վէ էկէր առաջնորդումուզու պըրագ-մազսանըզ, 600 քիշիյիզ ճիւմլէթէն գաթօլիք օ-լուրուզ տէյէրէք, պու կիւնլերտէ Բաթրիքխա-նէյէ պիր թէլէկրաֆ չէքմիշլէր տիր։ մէղքիւր թէլէկրաֆտան սորլ միւրատ նէ օլտուղու, թարա-ֆըմըզա աճէլէթէն եէթիշիրիլմիշ օլան շու մէք-թուպուն մաելինտէն գօլայճա անլաշըլմագտա տըր։

Հէր նասըլ իսէ Գրիգոր Եպիսկոպոս իլէ, Ուր-ֆա էհալիսինին պիր գըսմը պէյնինտէ իմթիհան-սըզլըգ պուլունտուղունտան, վէ միւմայիլէյհին ա-լէյհինտէ բէք ֆէնա չէյլէր նագլ օլունմագտա ղլ-տուղունտան, Անթապ առաջնորդու Մկրտիչ Ե-պիսկոպոս, քննիչ սըֆաթըյլա օլ Թարաֆա կէօն-տերիլիր։ Մկրտիչ Եպիսկոպոս ապրիլ 27 տէ Ան-թապտան չըգար, վէ կիտիպ Ուրֆատա, էհալի-տէն Թարաֆէյնի թօրլայարագ, եվվելա պարըշտըր-մայա չալըշըր իսէտէ, էհալիտէն մուհաքէմէ իս-թէյէն չօգ օլտուղունտան, մէմուրիյէթինի իճ-բայէ մէճպուր օլուր, վէ իշլերի իսթինթագ իտէր, վէ հեր մուարաղանըն վէ հաթթա օրաճա գաթօ-լիքլիք մնտասը իճբասընըն տախի Գրիգոր Եպիսկո-պոսուն պաշը ալթընտան օլտուղու անլաշըլըր, վէ Թարաֆէյն իմզալար։ Գրիգոր Եպիսկոպոս պու-քէյֆիյէթի իշլիթտիքաէ, անինտէ իսթիֆասընը վերիր, վէ պրագրպ կիթմէյէ դալգըշըր։ Թարաֆ-կիրլերի գըզշըրլար, իմզալարընը կերի իսթէրլեր, ալամաղլար, վէ ֆիթնէքեարլըղա պաշլարլար։

Մկրտիչ Եպիսկոպոս միւմայիլէյհին իսթիֆասը-նը գապուլ իտէմէյճէկկինտէն,՝՝ Պէն սէնին իս-թիֆանը ալմայա կէմէյիպ, իլլա մատտէյի թէֆ-թիշ իթմէյէ կէլտիմ՝՝ տէր։ Գրիգոր Եպիսկոպոս կիւյա քէնտիյի մահպուս իթմիշէր կիսլի եալան հավատիսէրնէր իտէր։ Յովհաննէս Եպիսկոպոս պիր բազար կիւն ազգասիրութիւն վէ մուհապպէթ իւ-զէրինէ պիր քարոզ վերտիկի սրբատա, միւմայի-լէյհին իսթէյլի իւզրէ, ասլամա տախի անընն քա-րոզ վիրէճէյինի ծանուցում իտէր, միւմայիլէյհ ասլամ քարոզա չըգարըլընտա, Յարութիւն Եպիսկո-պոսու Թաշլատրգլարընտան պահս իլէ։ քէնտի թա-րաֆտարլարընա, Գրիգոր Եպիսկոպոսու տախի թաշ-լամալարընը թէքլիֆ իտէր կիսլի մէգալաթտա պու-լունուր, օլ կիւն Թարաֆտարլարը քիլիսէ հավ-լուսունտան ասլա էքսիլմէզլէր։ վէ կիւյա քէնտու-յի սիւրկիւն իտէճէքլեր տէյի, մէրդումանը թահ-րիք իթմիշ օլտուղու սույի զանն օլունուր։

Պիրտէ քէնտիսի Յովհաննէս Եպիսկոպոսուն եա-նընտա իքէն։ Սաղըգ էֆէնտի ուշաղլարընտան ի-քի քիշի կէլէրէք, վէ էֆէնտի սէնի իսթէյօր տէ-յէրէք, միւմայիլէյհի գօնաղընա կէօթիւրմէք իս-թէրլեր, Յովհաննէս Եպիսկոպոս։ ՝՝Պու գատար գալապալըգ օրթասընտա պէնի պրրագրպտա նէ՞-բէյէ կիսէճէքսին՝՝ տէյի պրագմագ իսթէմէզ։ լաքին միւմայիլէյհ տիյնէմէյէրէք, վէ սաաթ ախ-շամին եարըմը օլտուղունա, վէ թաամ վագթի պուլունտուղունա պագմայարագ, վէ հիչ տե-յիլ իսէ իրթէսի սապահընը կիթմէքլիյէ տախի բաղի օլմայարագ, գաղըբպ կիտէր, գալապալըգ պու հալի կէօրտիքտէ։ սահիհէն միւմայիլէյհի սիւբ-կիւնէ կէօթիւրիյօրլար զիւիմիլէ, Յովհաննէս Եպիսկոպոսուն իւզէրինէ հիւճում իտէր, մուա-բաղա պիյիւր, պաղըլար միւմայիլէյհի թէբէլէմէք իսթէրլեր, պաշգալար գուրթարըրլար։ լաքին իչ-լերինտէն բէք արսըզ օլանլար, գըր հաճի կարա-պեսի, վէ թէրզի հաճի Սարգիսի էօլիւմ տէրէճէ-սինտէ տէյէրլեր։ Յարութիւն Եպիսկոպոսու տամ-տան տամա գաչըրըրլար։ Անթապը Տէր Պօղոսու-օլ գատար գօրգութտուրուրլար քի, խասթալա-նը եաթաղա տիշլեր, վէ Յովհաննէս Եպիսկոպո-սու տախի պաղը էհլի ինսաֆլար, հեր նէ գատար եվվելերինէ կէօթիւրմէք իսթէր իսէլէրտէ։ գապուլ իթմէտիկինտէն, սաաթ իւչտէ, Ս. Սարգիս վանք-ընա կէօթիւրիւրլեր։

Նիհայէթ սօնրատան անլաշըլըր քի, պու ֆիթ-նէքեարլըգլարըն քեաֆֆէսի պիզզաթ Գրիգոր Ե-պիսկոպոսուն Թէրթիպլէրի իմիշլեր։

Յովհաննէս Եպիսկոպոս քէյֆիյէթի հալի թէ-լէկրաֆ իլէ Պատրիարքարանա խապեր վերիր, վէ Գրիգոր Եպիսկոպոս Թարաֆտարլարը տախի թէ-լէկրաֆ չէքտիրէրէք, էկէր միւմայիլէյհ օրատան չըգար իսէ, Գաթօլիք օլաճաղլարընը թէհլիտիանէ պէյան իտէրլեր։

Պունուն իւզէրինէ Պատրիարքարանտան թէլէկ-րաֆ չէքիլէրէք, Իսթանպօլա իսթէնիր, վէ միւ-մայիլէյհ Ատիամանա կիթտիքտէ. մէքթուպլար եաղարագ, հա՞նը նի՞չին տուրույօրսունուզ, նի՞-չին Գաթօլիք օլմայօրսունուզ տէյի թահրիք իթ-մէյէ չալըշըր, վէ զէնկինճէ թարաֆտարլարընտան պաղըլարը։ Եվլատլարընը վէ իշճիլէրէնի մէզհէպ թէպտիլինէ կէօնտէրմէք իսթէրլեր իսէտէ, քիմ-սէ իրթիքեապ իտիպտէ շիմտիյէ գատար կիթմէզ։

Պու մէքթուպուն մանէլինէ նաղաէն, Ուրֆատա-քի պուլունան բրօթէսթանլըղըն վէ գաթօլիքլիք-յին ասըլ սեպեպի, պիզզաթ միւմայիլէյհ Գրի-գոր Եպիսկոպոս քէնտիսի իմիշ։ էկէր պունլարըն քեաֆֆէսի սահիհ իսէ, նասըլ քի էմնալէրի նէ նիսպէթլէ սահիհ օլմասը իհթիմալի գավիտէն տիր՝ տիմքրտիր քի, պիզ թիլքիլէրէ պաղ պէքլէթ-տիրմէքտէյիզ։ զիրա, առաջնորդլարըմըզ, հեր քե-սին մէզհէպ զայէթինի չօղալթաճագ, վէ թէպտի-լի մէզհէպտէն վիգայէ իտէճէք եերտէ, մուզայի-րի օլարագ, պիզզաթ քէնտիլերի սեպեպ օլմագտա տըրլար։

Ամեպա, Բաթրիքխանէ, արթըգ էլվերիր, նէ՞-տիր պու միլլէթ իլլէթլերինին եարտրգլարը տե-յէրէք, վէ զէվալը էհալիյի ամբյարագ, պուն-լարտան պիր գաչլարընդն ճէզասը թէրթիպ իտէ-ճէք, վէ սագալարընը թըրաշ իթտիրէճէք տէյի՞ մի տիր, իյի առաջնորդլար իլէ ֆէնալար, պուն-տան սօնրա տախի, պիլա ֆարգ գալամաճագ մը տրը-լար։

Իշթէ պիզ բէյզամպէրլիք իտէրէք։ Սրբազան հայր հազրէթլէրինէ խալխանէ խապեր վերիրիզ քի։ էկէրչի եագընը վագթտա պու ուշղունսուզ-լուգլարընը էօնիւ ալընմազ իսէ, Դէլիրին էլինդէ։ Դելիրի, Դեղեդ, վէ Նամուս ղայրէրի լեթէն պէր գըրմ, հէր գեչէ իսէ պէր Բարաքա լեթէլերէ, ֆէնդէ ղիմդիրէ-նի բահամ էրմէրմէնին պէր ալրեմինի գէ-պոտ օլմամէ դըր։։։

Մեծարգոյ խմբագիր։

Բարեհաճեցէք յետագայ յօդուածիս լաագրեդ տե-ղի մը շնորհել։

Սամաթիայ վիճակը հեռուէն դիտող մը հարկաւ ցիտ՝ ըսէ թէ ասոնց հրապարակած խնդիրները խա-եր են և ո՛չ ներքին նպատակներ։ Մէկ կողմէն կը ղսուի թէ կռիւ կայ, միւս կողմէն կը լսուի թէ ու-բախութիւն կամ զուարճութիւն կայ։ Սահակեան վարժարանը՝ որ թաղին մատաղ հասարակութիւնը կը ներկայացնէ, Նպաստամատոյց անուն ընկերու-թիւն մը հաստատած է շաբաթական 10 փարայի տուրքով մը վարժարանին դասական պետքերն աշա-կերտաց ձրի մատակարարելու նպատակաւ, և մէկ տարուան մէջ թաղին մեծ և համբաւեալ ընկերու-թիւններէն (իմա՛ Սանուց և այլն). աւելի գործ տե-սեր և 5—6000 զուրուշի մօտ գումար մը հաւքեր է։ Այս տարեգլխուն ալ նպատակին գործադրութեա-նը ձեռնարկեր օգտման գործիք մ՝ապպրեր բաւա-կան դասագիրք և աշխարհագրութեան տախտակ ու-ունեցեր է։

Սովորութիւն էր որ տարին անգամ մը Սահակեան աշակերտաց հացկերոյթ մը կը տրուէր։ այս տարի ա-շակերտք նկատելով՝ որ հայրերնուն գլուխը գրաղեալ է թաղական խնդիրներով, մտածեր են անոնցմէ հինգ հինգ զուրուշ առնել և ընկերական հացկերոյթ մ՝ը-նել յանուն Նպաստամատոյց ընկերութեան։ Հայրե-րէն ոմանք ալ ոչ միայն տղայոց պահանջած 5 ական զուրուշը կը վճարեն, այլ անմիջապէս մասնաժողովի մը ձեռօք ալ աւելի ստակ կը հաւքեն անկարող ա-շակերտաց համար։ Ընկերութիւնն իր մէջէն Ցանձ-նաժողով մը կը կազմէ հացկերութիւն պետքերն հո-գալու և սպասաւորութիւնն ընելու։ Ամէն բան ա-ռաջուց գրաւոր կանոններու տակ կը դնեն։ բոլոր ա-շակերտաց կ՝իմացնեն, անոնք ալ իրենց ընտրած ըն-կերին ընելիք տնօրինութեանցն հնազանդիլ կը խոս-տանան և փորձով ալ կ՝ապացուցանեն (ո՛ւր էր որ Հայրերնուն ալ սովրեցնէին թէ պէտք է Հէր ընթրա-ծին տնօրինութեանցն հնազանդիլ)։

Հինգշաբթի առաւօտ բոլոր աշակերտք Սահակեան վարժարանէն Ազգային նուագածուած խումբով մը կը մեկնին դէպ՝ի Փրկիչ, և որովհետև ամէն մարդ էր ընթերին օգնելու՝ ոչ բաւական էր, իրենց ընկեր կը ճանչնէն Ս. Փրկչեան Վարժարանի աշակերտները։ և իրենց հետ կ՝առնեն այն օրը հացկերութի և բոլոր ընկերական խնճայից մասնակցելու։

Անկից կ՝անցնին Վէլի—էֆէնտիի դաշտը երկու վարժարանի աշակերտք։ Հոն ամենապարզ սեղան մը պատրաստուած առանց տաք կերակուրի, բոլոր գոր-ծերը կարգադրողը՝ աշակերտք, բաց՝ի մէկ քանի պաշտօնեներէ՝ որոնք բնականաբար տղու գործ չեն, և որոց պաշտօնակալաց շնորհակալ ըլլալու պարտական ենք։ Վերին ասոտիճանի աշակերտք իրենցմէ ստորին-ներուն ջուր, հաց, կերակուր ու կը կրեն, չեն յոգ-նիր, չեն տրտնջար և չեն ալ և ո՛չ մէկն անարգեր, այլ սիրով և ընկերաբար կը վարուին։ թաղեցին ա-մէնքն ալ հոն՝ արու և էգ. գրեթէ 5—6000 անձ հոն կը զբօսնուն առանց կռիւ մ՝ըլլալու. կարծես թէ ա-մէն մարդ պարզութեան և խաղաղութեան նոր ոգի մ՝առեր են, և երեկուան կռուստը այսօր իր հակա-ռակորդին հետ կը զուարճանայ, որով կ՝ապացուցա-նէ թէ Դպրոցի յառաջդիմութեան մասին թաղին մէջ ամէնքն համաձայն են։ Երեկոյին Փրկիչ վերադար-ձած ժամանակին, համանուն վարժարանի աշակերտ-ներէն մէկը իր Սամաթիացի ընկերներուն ատենա-խօսութիւն մ՝ուղղելով, և Նպաստամատոյց ընկե-րութենէն պատասխան ընդունելով՝ ամէնքը կը մեկ-նին իրենց տեղը տղայք՝ 'ի զուարճութիւն և հայք՝ 'ի լուծումն կնճռալից խնդրոյն թաղականին։

Հանդիսատես մը

Պիտ պէյլէ պիր մէսէրբէթպախշ զիյնէ-թի պիլ մէմուունիյէէ նէյզը իյլէտիքտէն սօն-րա, Նպաստամատոյց ընկերութիւնա տախի թէշէքքիւրիմիզի իզհար իթտիկիմիզէ պէրա-պէր, չափուգ պիսիմէրէրինէ արզուքէշ պու-լունտուղումուզու տախի պէյան իտէրիզ, զի-բա միլլէթ քէնտիլերէ՝ միւհթաճ տըր։

—Կէչէն տէֆաքի Մասիստէ օգունտու-ղունա նաղարէն, Վաղաքական ժողով օ-րինաւոր նիստ իթմէնին չարէսինի պուլա-մաարղընտան, (չիւնքի ազալարըն պիր թա-գըմը իսթիֆա իթմիշտիր, վէ պիր թագըմը տախի իթմէքտէ), վէ միլլէթճէ իշլերի տա-խի եիւզ իւսթիւնէ պըրագմայը էմրի պա-սիրէթէ գարշը կէօրտիկիւնտէն, վէ հէր պիր մէսուլիյէթի տախի Սրբազան հայր իւզէրինէ պրագմայը զիմմէթին խարճինտէ ատտ իթտիկինտէն, հէր գաչ քիշի իլէ օ-լուր իսէ օլսուն, հաֆթատա պիր կիւն Սրբազան հայր հազրէթլէրիյլէ պիրլիքտէ, մէսալիհի միլլէթէ, մուվագգաթ սուրէթ-տէ, եանի Ընդհանուր ժողով վէ Վաղա-քական ժողով նիզամընա կիրինճէյէ գա-տար, պագմայա գարար վերմիշ տիր։

Պու ժողովարըն նէ վագթի նիզամընա կիրէճէկի մալիւմ տէյիլ տիր, վէ պիզճէ շիմտիյէ գատար կիրմալիյիտի, վէ պու խուսուստա Սրբազան հայր հազրէթլէրի մէ-սուլտուր, զիրա հեր քէս քէնտիսինէ էմ-նիյէթ իտէրէք, պի գայտ պուլունմագտա տըր։ հալ պու քի շիմտի պու սաաթտա Սահմանադրութիւն թէհլիքէտէ տիր տիմք տիր։ վէ քէնտիլէր իսէ, էմրի մուհաֆա-զասը իչին, նէզտի Լէպպանիտէ։ վէ հու-զուրի միլլէթտէ ահտ ու ատագ իթմիշ տիր։ իմտիսօրսրզ իճրասը նէ՞րէտէ տիր։ գա՞չ կիւն տահա պէքլէմէլիյիզ, վէ թէսէլլիմի-զի նէ՞րէտէն արամալըյզ։

Կէչէն հաֆթա 7 քիշի իլէ մէճլիս օլմուշ, պու տէֆաա 5 քիշի, կէլէճէք տէֆաներա 4—3—2 քիշի իլէ մէճլիս օլապիլէճէք տիր, վէ Նիհայէթ իտարէ պիր քիշիտէ գալաճաղընա զէրրէճէ շիւբհէմիզ օլմասընը, չիւնքի, պու ուսուլին իպթիդասը պու տուր, վէ պու տէֆա տիւզէլսէ տէ, իւչ այտան սօնրա, ենէ քէսպ իտէճէկի պու հալ տիր. պատիհէվա միլլէթ մէճլիսի օլմազ, նասըլ քի սէօյլէտիյաիք, օլուր էմմա պէօյլէ օլուր. այլըգլը մէճլիս օլմալը, հէր կիւն օթուրմալը, իշ կէօրմէլի, միլլէթին էմնիյէթի հէրինէ կէլմէլի, վէ գալպի բահաթ օլմալը, հօխսա նաֆիլէ, պու եօլուն տիպի չըգմա՞զ. սոն բէշիմանլըգ տա ագճէ իթմէզ. . . :

— Պանտըրմանընը իշլէրինի թէֆթիշ իթմէք իւզրէ, ազալարը տէր Յովհաննէս հայր Ֆունքիարպէյէնտիեան, Յարութիւն աղա Սարուխանեան, Յարեգիկ աղա Ներուզեան, վէ Յովհաննէս աղա Պարգանեան օլարագ, Քաղաքական ժողով թարաֆընտան պիր գօմիսիօն թէրթիպ օլունմուշ տուր:

Ինշաալահ պու գօմիսիօն տախի պաշգա գօմիսիօնլար կիպի, սուլյու հավանա գոյարագ պիհուտէ եէրտէ տէօյմէզլէր, վէ մէճլիսինէ աեվամ իտէրլէր:

Ֆալպու քի պիզ զանն իտէրիզ, վէ էսէֆ իտէրէք սէօյլէրիզ քի, պու Պանտըրմա պէլալարը սէպէպինտէն Եդեսեան հաղրէթլէրի օլ գատար մահզուն օլմուշ վէ պըգմըշտըր քի, էկէր պու տէֆա տախի Խաթրիքխանէ լաֆ իլէ բիլավէքիշիրմէյէ չալըշըր վէ գանաաթ իտէր իսկ, արթըգ միմայիլէյհ ճէնապլէրի տախի, էօյլէ առաջնորդլուգտան վազ կէչմէյէ մէճ պուր օլաճագ տըր...:

— Պու տէֆա Սիլիսթրէ հադգընտա ալտրդըմըզ մալիմաթա նազարէն, մահէլլի մէզպուրտա, 70 խանէ գատար Ֆայ պուլունմագտէ, վէ հալի վագրթլարը օլտուգճա եէրիտէ օլուպ, վէ պունտան իբի սէնէ մուգատատէմ, մէքթէպլէրի էրէյիճէ նիզամընտա իքէն, շիմտի իսկ գարալը տուրմա, տա, վէ զանէն սէպէպիտէ, իբի նէֆէր ինպէրէրվէ միթէպէր զաթլար պուլունմագտէ իմիշլէր. շէյլէ քի վարժապետլէրինէ եօլ վէրմիշլէր, մէրգումպիր վագրթ պոշ կէզմիշ, վէ ադրպէթքար Հումնույա կիթմիշտիր:

Պու խուսուստա, շու մէքթէպին գաբալը գալմասը իշին, պիթիւն Սիլիսթրէ Ֆայլարընը այրպլաարգտան պաշգա, պաշլըճա սէպէպ օլանլար իլէ, պիրտէ Վարնա առաջնորդու Հմմշէհրիմիզ Կարապետ վարդապետի տահա զիյատէ այրպլարըզ. նէ՞տիմէք տիր պիր մէքթէպ գաբալը գալմադ, մէկերչի պիր ազգասէր վէ կրօնասէր վարդապետ իշին, մէքթէպ աշմագտան պաշգա պիւյիւք պօրճ վա՞ր մը սըր: Իմտի ումարըզ քի, պու քիւշիւճէք պիր սիթէմիզի պիր նասիհաթ վէ թէշվիգաթ եէրինէ թութարագ, կէրէք եէհալի, վէ կէրէք միմայիլէյհ վարդապետ, մէքթէպի մէզպուրուն պիր ան էվվէլ քիշաիյլէ. թէքբարէն նիզամընա կիրմէսինէ հիմմէթ իտէրլէր:

—Զարսանճագտաքի փէրի գասապասընտա պուլունան հաճի Ալպտուլ աղանըն օղլու Սատրգ աղանըն եաբտըղը ֆէնալըգլար շու սուրէթտէ նագլ ու պէյան օլունմուշլար տըր:

Փապուճճու փափարիկին էհլինին, Զիգիլայ հաճի Սարգիսին պաքիրէ դրզընը, Դափեան Մինասընը, վէ քէզալիք Ենոքեան հաճի Ընդրէասընն կէլինլէրինին, ճէպրի ըզլարընա գաստ իյլէմիշ տիր, վէ շու վահճէ ճինայէթինին սայրսը 100 ատէտ գատար վար իմիշ: Ագթիյէ Ղանչանեան պարոն Գրիգորուն իբի տէֆա խանէսինի աչարագ 15 պին ղուրուշլուգ մալինի, վէ Տիլան Սարգիսին 15 գոյունունու, վէ քէհեա հաճի Գրիգորուն 12 գոյունունու, վէ Տրիկեան Պաղտասարին 8 քէչիսինի, վէ Փալըլու գասապ Գրիգորուն 18 քէչիսինի չալմըշտը:

Փաշաղակ նամ քէօյտէ, Խսակ վէ Ֆամշ նաման իբի գարնտաշլար միւտիրլիք իթմէքտէ տիրլէր, վէ 15—20 քէօյէ նուֆուզլարը կէչմէքտէ տիր: Պունլարա տախի գատիմ սուրէթտէ կիւնտէ 50—60 քիշի պատիհէվա, վէ էթմէյինի տախի պէրապէր ալարագ, իրտմէթ իթմէքտէ տիր: Պուրալարըն Ֆայլարը նէ Օատիկ պիլիրլէր, նէ Օրնունդ, նէ բաղար վէ նէտտէ եօրթու: Պուրալարա գըշ մէվսիմինտէ իբի արշընտան զիյատէ գար օթուրմագտա, վէ մարտ այրընըն սօնլարընա գատար էօյլէճէ գալմագտա տըր, օլ էսնալէրտէ, մէրգուման պէօյլէր պիր եէրէ կիթմէք իսթէտիքլէրինտէ, 100 եաթատ 200 նէֆէր գատար փուգարա, քիւրէքլէր էլլէրինտէ էօնլէրինէ տիշէրէք, կիւյա պիր ճիհան իմբէրաթօրու կէշիյօր կիպի եօլլար աշմալըտըրլար, վէ գարլարընը ալթընտան օտունլար քէսէրէք, վէ արգալարընա եիւքլէնէրէք գօնաղլարընա թաշընմալը տըրլար: Խսակ պէյ սէնէտէ, հէման պիր օն քիշինին գանընը իշմէքտէ տիր. ֆէգաթ քէնտիսի էօտիւրմէյիպ, պաշգալարընը մարիֆէթիյլէ էօլտիւրթմէքտէ տիր, չիւնքի պուրալարտա, 20 ղուրուշլուգ պիր թօր պէզ, վէ 10 ղուրուշլուգ պիր եաղմա վէրիլտիկի հալտէ, թավուգ կիպի ատամ էօլտիւրմէյէ հաղը ճանավարլար էքսիք տէյիլ իմիշ:

Բաղնիք Նէճիպ պէյ Ալպտուլ աղանընն տամատը օլուպ, Ֆայլարա ղայէթ տիւշմէն պիրիսի տիր. կէչէն եաղընդ, փէրի նամ գասապատա, աղանընն գօնաղընտա, Մարգար չօրպաճըյա թապանճա սըգար, լաքին Ալլահտան օլուր պիր զարար վիրմէզ. Ալսլան բաշայա շիքեայէթ օլունուր, վէ մէրգում մահպէսէ իլգա գըլընը իսկ տէ, իւչ կիւն սօնրա եինէ գոյու վէրիլիր:

Զարսանճաղընն պու տէհշէթլու հալէրի զմինընտա, իշիթտիկիմիզէ նազարէն, պու բաղար իրթէսի կիւն, Սրբազան Պատրիարք Ֆայր հաղրէթլէրի թէքբարէն Օաթը հաղրէթի սատարէթբէնահիյէ միւրաճաաթ իթմիշլէր, վէ թարաֆը սատարէբէնահիտէն տախի իճապը իճրասընա պագըմագ իւզրէ, էքիտէն, վէ շիմտի Ներզինկեանտա պուլունան, օրտուսի շահանէ միշիրի, տէվլէթլու Տէրվիշ բաշա հաղրէթլէրինէ խիթապէն, թէլէկրաֆ էէքիրմիշ տիր. վէ էօյլէ զալըմարընը՝ եաղընն կիւնլէրտէ, միսթահագգ պուլունտուգլարը ճէզալարը էէքէճէքլէրի, վէ պիշարէկեանընն, բահաթ եիւզիւ կէօրէրէք, եէնիտէն տիւնեայա կէլմիշ կիպի սլաճագլարը էմէլի եղլէպտէն տիր.

Սրբազան Ֆայր հաղրէթլէրինէն, վէ Քաղաքական ժողովտան պաղը տույղուլը զաթլարընը, շու խուսուսլարճա իղհար իթտիքլէրի սայ ու զայրէթ, տօղրուսու մէմնուն վէ միւթեշէքքիր օլունաճագ մէրթէպէտէ տիր, լաքին չի՞ չարէ քի, սայ ու զայրէթլէրի միլինտէ էյրիլէք օլտուղունտան, թապահաթիյլէ տէօնտէրտիքլէրի չարխլար տախի, էյրի տէօնմէքտէտիրլէր:

Զարսանճագտա, շու սօն ֆէնալըգլար. Օատիյին իւչիւնճիւ կիւնիւ պաշամըշ օլտուգլարը հալտէ, Խաթրիքխանէմիզին, անճագ 40 կիւն սօնրա մալիւմու օլապիլմիշ, վէ 52 կիւն սօնրա տախի, հուղուրի սատարէթբէնահիյէ արզ ու իֆատէյէ միւգթէտիր զապիլմիշ տիր, իմտի, սօրարըզ, տէյիլ եալընզ ազգասէրլէրէ, իլլա քեաֆֆէյի մարդասէրլէրէ, պէօյլէ՞ մի օլմալը իտի, Խաթրիքխանէ 40 կիւն միւտատէթտէ, թէլէկրաֆ մարիֆէթիյլէ, պէօյլէ պիր տէհշէթէնկիզ հալի իշ կիւճ վէ մէրագ իտէրէք, հիշ տէյիլ իսկ, 10 տէֆա թէլէկրաֆ էէքմէլի, անլամալը, տիյնէմէլի, վէ իճապը իճրասընա միւսարաաթ իթմէլի տէյի՞միյտի: Ի՞նչէն եաբմատը պունու: — Ձիւնքի բարա եօգ իտի. չիւնքի մէսարիֆ կիտէճէք իտի. չիւնքի, պէօյլէ շէյլէր իչին հէր կիւն վէ հէր սաաթ տիւշիւնէճէք պիր մէճլիս եօգ իտի. չիւնքի Քաղաքական ժողով իբի այտան պէրու լայըգըյլա թօբլանմագտա տէյիլ իտի, վէ հալնա տախի տէյիլ տիր:

Սրբազան Ֆայր հաղրէթլէրի, ամէպա միւրատ իթսէլէր, վէ մէղհէպ, միլլէթ, վէ տէվլէթ խաթրը իչին, բիշէրինի պէլէրինէ սարարագ, վէ Սահմանադրութիւնու էլլէրինէ ալարագ, Ընդ անոթ ժողովուն վէ Քաղաքական ժողովուն, եա՛ վաճիպէյի զիմմէթլէրինի էտա իլէ կէլմէլէրինի, վէ եախօտ իսթիֆա իթմէլէրինի, իպրամ իթսէլէր իտի, շիմտիյէ գատար պու նիզամընը՝ պիր չարէսի պուլունա՞մազմըյընը, վէ իգթիզա իտէն փարա իչին, միլլէթին նիչէ իշլէրի կէրի պըրագըմագտան իսկ, պիր եօլ իլէ բարա պուլունարագ, հէր պիր շէյ գայրըլա՞մազմըյընը:

Հու բարասընը՝ ըդ սէպէպինտէն, միլլէթճէ, իշլեթտիկիմիզէ կէօրէ, տահա էօյլէ միւհիմմ շէյլէր կէրի գալմագտա տըրլար քի, ութանընրըզ եաղմայա, վէ տիւշիւնտիքճէ թիյլէրիմիզ իւրէրմէքտէ տիր:

Ֆաթթա, պու տէֆա, թարաֆը Սատրէթբէնահիտէն, Զարսանճագ իշի իչին, թէլէկրաֆ էէքիրմիշ իսկ, Խաթրիքխանէ թարաֆընտան տախի, պիչարէկեանէ պիր թէլէկրաֆ էէքիրէք, թէսէլլի վէրիրմի՞շ մի տիր, էսէֆ իլէ, զանն իտէրիզ քի, խա՛յր, չիւնքի բարա եօգ տուր, հէր պիր իշ բարասընը կէօրիւմէլի տիր. էմմա պիր սաաթտա պիթէճէք իշ, պիր իբի այ սիւրէր իմիշ, զարարը եօգ չիւնքի բարա եօգ... վէ օրատա ճանը, մալի՝ վէ ըրզը, պիր թագըմ ճանավարլարա էյլէնճէ օլանլարընը հիշ պիրիսի, նէ՛ Երեսփոխան աղալարընը, նէ՛ Քաղաքական վէ Կրօնական ժողով աղալարընը, վէ նէ՛տէ Սրբազան Ֆայր հաղրէթլէրինին, անա, պապա, գարտաշ, գրզ գարընտաշ, վէ էվլատ ու այալարը տէյիլտիրլէր. անլէր պուրատա բահաթ, Պօղոս իչի, Ատալար, Քէօյլէր, գօրուլար, վէ մահէլի սայիրէտէ, սէֆայի խաթրը իլէ էօմիւր կէշիրմէքտէտիրլէր. էմմա հաֆթատա վէ այտա պիր տէֆա, միւմայիլէյհ զաթլարընը, շու ֆէնալըգլարընը, հիքեայէլէրինի մասալ կիպի տիյնէտիքլէրինտէ, պիր աղ թաշ եիւրէքլէրի ինճինիր իմիշ, զարարը եօգ, բէք բէք սիւրէճէյի իւչ տէօրթ սաաթ տըր, մէճլիս տաղըլըր հէր քէս գաբուտան տիշարը չըգտը մը, արթըգ Զարսանճագ, իշի եօգ իսկ հէկզարան ֆէրեատու ֆիղանլար իթսին, Պանտըրմա քիւլ իւզէրինտէ աղլասընը, վէ սայիրէ վէ սայիրէ... քիմի՞ն վաղիֆէսի. հէր քէս այլըգ եըլը՞գ մը ալը՛յօր. նի՞չէն բէմմպէ վիճուտի ինճինսին, նի՞չէն կիւլտէն նաղիք եիւրէյի զէտէլէնսին, վէ նի՞չէն կիւլէր եիւզէրի մաշհուն ու միւքէտտեր օլսունտա, ախշամա քէնտի սէվկիւլիւլէրի տախի կէօրէրէք, տիւչարը էլէ՞ճ օլունլար. . . :

Պիզիմ պիլտիկիմիզ, պիր իտարէնին էն պիւյիւք իշի, մէրագը, վէ գուվվէթի, հէր եէր իլէ մէքթուպլաշմագտա վէ մէքթուպ ալըպ վիրմէքտէ օլմալը տըր. հալպու քի, պիզիմ Խաթրիքխանէյէ, մէյէուսիյէթի էսէրի օլարագ, պիր եէրտէն պիր իսթիտա վէ պիր մահսէր կէլտի, նէ ալտա, կէլմէտիկի թագտիրտէ, արատան սէնէլէր տախի կէչսէ վաղիֆէ տէյիլ. նասըլ քի Զարսանճագ իշի սէսյլէտիկիմիզի թասդիգ իթմէքտէ տիր. Հաթթա պու տէֆա օրատան պիր թէլէկրաֆ տահա կէլմիշ, վէ շիմտիյէ գատար պիլտիկիմիզտէն տահա ֆէնա պիր հալտէ պուլունտուգլարընը անլաթտըրմըշտը, նիհայէթ պիչարէլէր հէր շէյտէն իւմիտի գաթ իլէ, պարի կէօչ եթմէք իւզրէ, քէնտիլէրէ պաշգա պիր մէմլէքէթ կէօսթէրիլմէսինի, Սրբազան պատրիարք Ֆայր հաղրէթլէրինէ ռէճա վէ նիյազ իթմիշլէր, վէ շու մատտէ տախի Քաղաքական ժողովուն մալիւմու օլմուշ տուր: Ֆալ պու քի, միճլիս պիթմիշ, պու իշտէ ունութուլմուշ տուր, չիւնքի պիր տահա թօբլանըլմագ իչին, 8 կիւն տահա կէչմէլի:

Տէհշէթլո՞ւ հալ.

Թապահաթա գարշը՞ պիր իտարէ:

Իւչ միլիօն միլլէթին, իւչ պին գալէմ իշի, պիր գաչ հաֆթատա, պիր գաչ սաաթ իչինտէ թէսվիյէ՞ օլունաճագ:

Ա՛յ՞ֆիլէ տիւնեատա միճիղէ օլամաղ տէմսինլէր. զերա պունտանտա պիւյիւք միճիղէ օլամաղ:

Սրբազան Ֆայր հաղրէթլէրի, պիր թէլէկրաֆ էէքիրմէսի լագըրտըսընը իթմէտիքսէն պաշգա, պիր մէքթուպ եաղըլարագ, քէնտիլէրէ թէսլիմ օլունսունտա, քէնտիլէրտէ մէմլէքէթլէրինէ կէօնտէրսինլէր տէյի, Զարսանճաղընն սէֆիլ էհալիսինէ թէքլիֆ իյլէմիշլէր տիր:

Օ՞ֆ... արթըգ պուրատա սիւքիւթ իթմէլիյիզ. . . :

— Պ. Ըրմենակ Ֆայկունի պու տէֆաքի Զայնըյլա, քէնտի բնական բարոյական օրէնք տէտիկինի խապէր վէրմիշ տիր, եանի խրիսթիյանլըգ պօրճու իմիշ, տնօրէնութիւն չիթ եըգանլարընը թագսիրթալըընը ածիվ իթմէլի իմիշ, չիւնքի, Քրիստոսուն թէնպիհինճէ, պիր եիւզիւնէ թօգաթ վուրանա, օլ պիր եիւզիւնիւ տախի չէվիրմէլի իմիշ:

Պ. Ֆայկունի տօսթումուզա պու պաշգա պիր տէյէճէկիմիզ գալմայըպ, անճագ շունու անլաթտըրմագ պօրճ օլմուշ տուր, շէօյլէ քի, պիզ զանն իթտիկի կիպի, Լուտարանընն օլ քէլամընը թութանլարտան օլմայըպ, տահա զիյատէ Աստուածաշունչուն, ան ընդ ան օրէնքինէ բիայէթ իտէնլէրտէնիզ, վէ հաթթա քէնտիլէր, վէ քեաֆֆէյի խրիսթիյանլարընն պինտէ տագուզ եիւզ տօգսան տօգուզ պուչուգու տախի, ամէլճէտէ, թըսկը պիլիմ կիպի տիր:

— Պու տէֆա պիր մէքթուպ իլէ թարաֆըմըզա պիլտիրիլտիկինէ նազարէն, բաղար իրթէսի կիւն Ֆրիսիմեանց կիւնիւ օլմազին, Գարա կիւմրիւք քիլիսէսինտէն, պիր թագըմ գըզ չօճուգլարա պէյալ էլպիսէլէր կէյտիրիլտիքտէն սօնրա, պէրապէրլէրինտէ 4—5 նէֆէր բաբաս, վէ էլլէրինտէ խաչլար, աւետարանլար, արգալարընտա շուչառլար, քէզալիք պիրլիքտէ պիրտէ վարդապետ, վէ իբի նէֆէր զապթիյէ պուլունտուղու հալտէ, գըզլար պէսթէլէր օգույարագ սօգագ սօգագ կէզէրլէր, վէ Սալմաթօմրուզա գատար կիտէրլէր:

Պէօյլէ ույզունսուզ ատէթլէր, վէ պիզճէ մանեասըզ իճրա վէ բէզալէթլէր, միլլէթիմիզտէ կիթտիքճէ արթմագտա օլտուղունտան, Կրօնական ժողով, գըզլարըն քիլիսէտէ օգումասընը եասագ իթմէքտէն իսկ, պէօյլէ շէյլէրի սըգրճա եասագ իթսէ տահա զիյատէ իյի օլուր:

— Պունտան պիր իբի մահ ագտէմ, Լյտիրնէ առաջնորդու Ըրիստակէս Սրբազան հաղրէթլէրի իսթիֆա իթմիշլէր, վէ իսթիֆալարը տախի գապուլէ շայան կէօրիւլտիկիւնտէն, քիլիսէտէ իսմէրի հրաժարական տէնիլէրէք զիքր օլունմայա պաշլամըշ իտի: Հիմտի իշնեթտիկիմիզէ նազարէն, կերէք Լյտիրնէտէ, վէ կերէք Թէքիրտաղընտա, շու իբի առաջնորդլուղուն պիրլէշտիրիլմէսի իւզէրինէ, կիզլի մէշվէրէթլէր կէչմէքտէ իմիշ:

Օաթէն պու մատտէ իւզէրինէ պիզիմ տախի սէօյլէյէճիկիմիզ պուլունտուղունտան, կէլէճէք տէֆայէ գատար զիյատէճէ մալիւմաթ իսինտիկիմիզտէ պէյան իտէրիզ:

— Իւչ տէֆա Ընդհանուր ժողով օլտու, հէման հիչ պիրիսինտէ հիչ պիր իշ կէօրիւլմէտի, վէ շու ժողովսր հադգընտա Պապը Ալիտէն ռուսատ թահսիլ օլունմագ իչին, շիմտիյէ գատար իբի տէֆա թագրիր եազըլմըշ վէ իսթիտա օլունմուշ իտի. շիմտի պու տէֆա, կէլէճէք ճիւմա կիւն եէնիտէն Ընդհանուր ժողով թէճէմմիւ իթմէք իչին, պիր իւչիւնճիւ իսթիտա տահա օլունմուշ տուր. լաքին պու տէֆա բիայէթլու Երեսփոխան աղալար, միլլէթի սէվմէլէր իսէ տախի, պարի տէվլէթտէն վէ միլլէլի սայիրէտէն ութանարագ կէլիրլէ՞ր մի ածէպ...:

Պիզճէ Ընդհանուր ժողովուն իլք իշի, քէնտի թօբլանմասընը պիր սրրասընա գոյմագ օլմալըտըր, վէ կէլէն կէմէյէն այրըլմալը, վէ էքսիլէնսլէրին եէրլէրինէ պաշգալարը ինթիխապ օլունմալըտըրլար, եօխսա նաֆիլէ՞:

ԻՍԹԱՆՊՕԼՏԱ
Ց. ՄԻՆԱՍԵԱՆ ԹԱՊԽԱՆՍԻՆՏ